

4. ZBORNİK "KAJKAVSKI U POVIJESNOM I SADAŠNJEM OBZORJU" I MEĐUNARODNI ISO KOD ZA KAJKAVSKI

Jembrih, Alojz

Source / Izvornik: **Kaj : časopis za književnost, umjetnost i kulturu, 2015, 48 (232), 142 - 144**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:110061>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for
Croatian Studies](#)

Popodnevna predavanja završila su s temom dr. Alojzije Tvorčić-Kučko o kajkavskim božićnim pjesmama u molitvenicima iz 19. stoljeća.

Završnu riječ prije rasprave održao je voditelj skupa dr. Alojz Jembrih osvrnuvši se na uznemirene pojedince na vijest o dobivenom ISO 639-3 kvj kodu za kajkavski književni jezik.

U kratkoj raspravi dominirao je Željko Funda parafrazirajući M. L. Kinga o tome da i on, Funda, "ima san". San o revitalizaciji hrvatskoga kajkavskoga književnoga jezika. Pritom je primijetio da se o kajkavskom govori više na štokavskom umjesto na kajkavskom. Ima praf, ta i

ovaj je izvještaj trebao biti (i) na kajkavskom, ali nije.

Skup je završio predstavljanjem izvrsno napravljena, uređenoga i otisnutoga *Rječnika kajkavske donjosutlanske ikavice*. Rječnik su predstavili dr. Mijo Lončarić, prof. dr. Marko Samardžija i dr. Ivana Kurtović-Budja. U ime sunakladnika Rječnika, Udruge Ivan Perkovac, sudionike skupa pozdravila je predsjednica prof. Jasna Horvat, jedna od suautorica Rječnika. Na kraju, jer popevati se mora, nazu popevka u izvedbi članova KUD-a Ivan Krušlin iz Šenkovca.

Nenad Piskač

4. ZBORNİK KAJKAVSKI U POVIJESNOM I SADAŠNJEM OBZORJU I MEĐUNARODNI ISO KOD ZA KAJKAVSKI

(Nakladnik: Hrvatska udruga "Muži zagorskog srca"; glavni urednik - prof. dr. sc. Alojz Jembrih, izvršni urednik - Nenad Piskač, Zabok, 2015.)

Od dosadašnjih trinaest znanstvenih skupova o kajkavskom jeziku, književnosti i kulturi, održanih u Krapini (2002. - 2014.), u IV. knjigu Zbornika: *Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzoru* skupljeni su referati dva godišta (2012. - 2013.). Tim Zbornikom ušli smo u drugo desetljeće naših znanstvenih skupova o kajkavštini, a objelodanjeni su samo oni radovi koje su autori na vrijeme dostavili. U *Dodatku* su predočena tri naknadno pristigla referata sa skupa iz godine 2011. I ovaj put treba ponoviti da neki autori, iz uredništvu nepoznatih razloga, nisu dostavili svoje referate za *Zbornik IV*. U njemu je objavljeno 20 referata, od kojih je osam književnopovijesne i deset jezikoslovne tematike. Dijelimo mišljene s onima koji smatraju kako bi bilo optimalno objaviti svake godine *Zbornik* referata s prethodnoga skupa; to nam, zasad, nisu omogućili ekonomski razlozi. No, ipak, iako s malim zakašnjenjem, *Zbornik IV*. je pred nama. On slijedi tradiciju objavljivanja i svjedoči o kontinuitetu održavanja znanstvenih skupova u organizaciji Hrvatske udruge *Muži zagorskoga srca* i *Društva za kajkavsko kulturno stvaralaštvo u Krapini*.

U dosadašnjim Zbornicima: *Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzoru* (I. - III.) objav-

ljena su 124 referata sa spomenutih znanstvenih skupova (2002. - 2011.), i to s područja starije i novije kajkavske književnosti, kajkavskoga narječja (danas), leksikografije, toponimije, povijesti kajkavske gramatike, kalendara, frazeologije, povijesti medicine i veterinarstva. Danas, s IV. knjigom *Zbornika* imamo 144 objavljena referata. Kao što se iz *Programa* Skupova razabire, a to i ovaj *Zbornik* pokazuje, autori su svoj znanstvenoistraživački interes usmjerili jezikoslovlju i povijesti kajkavske književnosti. Bez obzira što svi autori nisu kajkavolozi, njihovi prilozi pokazuju da su vrijedan prilog hrvatskoj filologiji, kroatistici i slavistici, stoga su zavrijedili objavljivanje. To pak pokazuje da su autori shvatili da je kajkavština integralni dio hrvatskoga jezikoslovlja, kulture, književnosti i hrvatskoga identiteta u najširem značenju te riječi. Stoga nisam bez razloga u III. knjizi Zbornika u *Predgovoru* zapisao da (tadašnjim desetim znanstvenim Skupom 2011.) ne uzimamo predah, već nastavljamo s novim znanstvenoistraživačkim zaletom istom stazom kroz polje kajkavskoga jezika i književnosti. Da je to doista tako, pokazuje i IV. knjiga Zbornika *Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzoru* (2015.).

Kajkavski uvršten u međunarodne priznate 'povijesne' jezike

Posebno nas raduje što se ovaj *Zbornik* pojavljuje u godini 2015. u kojoj je (12. siječnja) kajkavski jezik dobio svoj međunarodni ISO 639-3 kod **Kjv**, odnosno *Kajkavian Literary Language* u sklopu međunarodnih registriranih jezika. Registraciju je prihvatila i provela institucija *SIL International* na prijedlog civilne udruge *Kajkavska renesansa* iz Čakovca.

Kajkavski je uvršten u međunarodne priznate *povijesne* jezike. To je događaj koji naši jezikoslovci i neki novinari u RH još ne mogu shvatiti, čak taj događaj žele umanjiti i proglašiti ga separatističkim činom koji oni povezuju uz negativnu posljedicu za hrvatski standardni jezik. No, ovdje moram istaknuti i naglasiti kako neki hrvatski jezikoslovci, pa bili oni i akademici, nisu u pravu!

Kajkavski je jezik spomenutim činom, iznova, sada u globalnom kontekstu, dobio samo ono što mu i pripada, tj. iznova mu je vraćen status povijesnoga književnog jezika (od 16. do 19. stoljeća) koji je imao kroz tri i pol stoljeća, a u 19. stoljeću je, uz *vis maior*, ostao u statusu dijalekta. Hoće li spomenuti ISO 639-3 kod imati jezikoslovnih reperkusija (danas) u RH, pokazat će vrijeme. Kako je i zašto došlo do spomenutoga ISO koda, pokazuje autor i kreator zahtjeva za taj kod u svom članku na kraju *Zbornika*. Njegov članak smo uvrstili, prije svega, zbog aktualnosti i povijesnoga događaja za Hrvatsku uopće, a onda i za kajkavski govorni prostor na kojemu je, u prošlosti, kajkavski književni jezik bio polifunkcionalan.

Svi oni, koji u međunarodnom kodu **Kjv** gledaju i tumače da je njime kajkavski književni jezik izlučen iz hrvatskoga jezičnoga korpusa, varaju sebe i druge. Kajkavski jezik je od uvijek bio i ostaje dio hrvatskoga jezika i jest hrvatski jezik, kao što su to čakavski i štokavski (unutar RH), no kajkavski je različit od hrvatskoga današnjega standarda koji je temeljen na (novi)štokavskom narječju. Prema tome, ipak ima razloga za tvrdnju da kajkavski nije ni u kojem slučaju vezan uz novoštokavštinu, jer je kajkavski književni jezik (16. - 19. st.) svoj samostalni jezični standard razvio kroz stoljeća

svoje polifunkcionalnosti bez obzira što su u njemu prisutni i štokavski jezični elementi. U to nas uvjeravaju prve kajkavske tiskane knjige, gramatike i pravopisi (vidi pravopis iz 1808. koji je dostupan u pretisku i transkripciji, u izdanju hrvatske udruge *Muži zagorskog srca* a priredio ga je za tisak i raspravom popratio prof. dr. sc. Alojz Jembrih). E sad, *vice versa*, doista je smiješno i pretjerano pisati i govoriti, da su tzv. *kajkavizmi* strani elementi u hrvatskom standardnom jeziku. Ako se to provodi u medijima i poučava u školi, onda smo se vratili jezičnom *Savjetniku* Tomislava Maretića iz 1924., XXII - XXIII. (vidi zbornik: *Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzoru*, I., 2002. -2006., Zabok 2006., 63-75).

I ovdje treba iznova ponoviti nadu kako će, barem sada kad imamo ISO kod - međunarodno registrirani - *povijesni kajkavski književni jezik*, u obrazovnome sustavu RH doći do pozitivnih pomaka i da će se, poglavito na kajkavskome govornom području, posvetiti više pozornosti kajkavskom književnom jeziku i književnosti i kulturno-povijesnim činjenicama temeljenim na tri i pol stoljeća stare kajkavske književnosti. Prema tome, u izobrazbenim curricula (kurikulima), koji se pripremaju u MZOS RH, očekujemo i tražimo od mjerodavnih povjerenstava za njihovu izradbu da svoje mjesto u njima obvezno nađe i povijesni hrvatski kajkavski književni jezik i književnost. Bez obzira na one koji se prema kajkavštini još i danas odnose sa stanovitim otklonom i misle kako mu nije mjesto u hrvatskom jezičnom standardu. Takvim svojim odnosom sami sebi daruju *autogol*, jer iz kajkavskoga se jezika može uključiti podosta leksika, pa i naglasaka u hrvatski jezični standard. Jasno, za to je, i danas, potrebna politička volja, a potom i lingvistička spremnost, tj. potrebna je restandardizacija hrvatskoga jezika.

I ovaj put, neka nam, iznova, progovori Tomislav Ladan (iz 80-ih godina 20. st.): "Kajkavski jezik, ne samo što je živ kao razgovorni jezik u krajevima gdje žive kajkavci, i ne samo što je on živ kao književni jezik pisaca koji ga žele sačuvati, dokumentirati, on je izuzetno živ kao jedna mješavina koja oplemenjuje razgo-

vorni jezik i akcenatski i morfološki i po riječima, ali i kao jedan poseban bazen koji daje posebnost hrvatskomu književnom jeziku. Da, u tome jeste bit, postoji svijest o kajkavštini i kao jeziku, jer je ona integralni dio hrvatskoga jezika koji ne razdvaja već spaja i obogaćuje hrvatski kulturni prostor.” (Zbornik II., *Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzorju*, Zabok 2011., 13). Unatoč svim nedoumicama u tome smislu, znanstveni skupovi u Krapini: *Kajkavski jezik, književnost i kultura kroz stoljeća*, nastavit će svoj tradicionalni slijed i referate objavljevati u Zborniku: *Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzorju*, kao što je ovaj IV. po redu.

Zahvaljujem svima koji su pridonijeli da je ova knjiga ugledala svjetlo i došla u ruke čitate-

lju. U tome su najviše zaslužni autori. Realizaciji znanstvenih skupova i objavljivanju ovoga Zbornika najviše su pridonijeli članovi Udruge *Muži zagorskoga srca* na čelu s Rajkom Furešom. Hvala i suorganizatoru *Društvu za kajkavsko kulturno stvaralaštvo* koje je Znanstveni skup uvrstilo u program *Tjedna kajkavske kulture u Krapini*. Naša zahvala ide svim pokroviteljima: Ministarstvu kulture, MZOS RH i svima onima koji su pomogli da se znanstveni skup u Krapini uopće održi, a to su: Krapinsko-zagorska županija, Grad Krapina i mnogi dobrotvori (sponzori) pojedinci. Hvala članovima Organizacijskoga i uredničkoga odbora, kao i izvršnom i grafičkom uredniku.

Alojz Jembrih

9. KNJIŽEVNI PUTOPIS – PUTOVANJE U SREDIŠTE SUVREMENE HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Središnji program devetih *Dana Franje Horvata Kiša HRVATSKI KNJIŽEVNI PUTOPIS* (svečano proglašenje rezultata 9. natječaja, javna izvedba reprezentativnih ulomaka iz nagrađenih putopisa u interpretaciji dramskog umjetnika Dubravka Sidora i dodjela nagrada) održan je 3. listopada 2015. u Društvenom domu Lohor.

I ovogodišnji program dopunjen je gostovanjem *Tribine* Kajkavskoga spravišća, te predstavljanjem dviju putopisnih knjiga: Štefanija Bernas Belošević: *ZAPISI O HRAŠĆINI* - priredila: Mateja Žugec (Hrebak), urednica (Službeni glasnik Krapina, 2015.); Radovan Brlečić: *SIM PA TAM* (POU Sv. Ivan Zelina, 2015.) – urednik Ivo Kalinski.

Uvodno, u ime domaćina, Općine Lohor, pozdravnim se slovom obratio načelnik *Božidar Markuš*, a u ime pokrovitelja, Krapinsko-zagorske županije, pročelnik Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i sport *mr. sc. Ivan Lamot*.

Uz stručnu ocjenu natječajno pristiglih putopisa, koju su obrazložili dr. sc. Božica Pažur i dr. sc. Ivo Kalinski, članovi ocjenjivačkoga povjerenstva, proglašeni su *laureati* 9. NATJEČAJA ZA HRVATSKI KNJIŽEVNI PUTOPIS (ras-

pisanog u *Kaju* do 1. lipnja 2015.) i dodijeljene nagrade.

U glazbenom dijelu nastupila je pijanistica *Ivana Erjavac Šeremet*.

Inače, deveti loborski Dani započeli su dan prije *predstavom ČEKAONICA* autorice *Marine Vujčić*, u izvedbi Dramske sekcije KUD-a Lohor.

Dani Franje Horvata Kiša utemeljeni su u Lohoru 23. rujna 2006. – na sâm dan rođenja književnika moderne, putopisca Franje Horvata Kiša, uz njegovu 130. obljetnicu (rođen 23. rujna 1876.). Organizator je stručno-znanstvenoga dijela te manifestacije (prije svega, prvoga u nas – Natječaja za književni putopis), *Kajkavsko spravišće*, društvo za širenje i unapređivanje znanosti i umjetnosti iz Zagreba. Suorganizatori i domaćini jesu loborska udruga za kulturno stvaralaštvo *Franjo Horvat Kiš* i Općina Lohor. Pokrovitelji su te jedinstvene književne manifestacije u nas posvećene isključivo putopisima Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorska županija i Općina Lohor. Novčane nagrade i ove je godine osigurala Općina Lohor.